

กลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ: กรณีศึกษา
เผ่าปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่*

The Strategy Development of the Buddhist Ways of Buddhist
Followers: A Case Study of Pa Aka Nyaw Tribe in Chiang Mai

วรวิทย์ สุขสมบุรณ์, ไชยยา เรืองดี, วิญญู เกาถางษ์, มนต์รี รอดแก้ว และอาทิตย์ ชูชัย

Worawut Suksomboo, Chaiya Rueangdee, Winyoo Thaothawong, Montree Rodkaew

and Artit Choochai

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: vic32@windowsslive.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาพุทธวิธี การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ 2) สร้างกลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนา พุทธ และ 3) ประเมินกลยุทธ์ดังกล่าว เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ เผ่าปกากะญอ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 140 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือ วิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 แบบสอบถามเกี่ยวกับการ พัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .609 ถึง .829 และค่าความเชื่อมั่น ทั้งหมดเท่ากับ 0.96 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์ เพียร์สัน การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันและปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือ ทาน รองลงมาคือ ศิล ส่วนที่มีความคิดเห็นต่ำสุดคือ ภาวนา
2. กลยุทธ์การพัฒนาที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) เชิญผู้เชื่อชาวเขา ผู้นำชุมชน ตัวแทนเผ่าปกากะญอ และพระภิกษุสงฆ์ร่วมวางแผนแนวทางแก้ปัญหา (2) สร้างจุดเด่นที่น่าสนใจในกิจกรรม

*ได้รับบทความ: 4 เมษายน 2568; แก้ไขบทความ: 25 มิถุนายน 2568; ตอรับตีพิมพ์: 23 กรกฎาคม 2568

(3) สร้างแรงจูงใจและสิ่งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 และ (4) จัดสรรทุนสนับสนุนด้านสถานที่และงบประมาณ เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของศาสนทายาท

3. ผลการประเมินกลยุทธ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือ ความถูกต้อง รองลงมาคือ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ส่วนด้านที่ต่ำสุดคือ การนำไปใช้ประโยชน์

คำสำคัญ: การพัฒนาพุทธวิธี; การเผยแผ่ศาสนทายาท; กลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study the current conditions and factors influencing the development of Buddhist methods for promoting religious heirs; (2) to construct strategies for developing Buddhist methods to enhance religious heirs; and (3) to evaluate these strategies. A mixed-methods approach was employed. The sample consisted of 140 Karen ethnic group members in Chom Thong District, Chiang Mai Province, selected by purposive sampling. Research instruments included interviews and questionnaires, with a reliability coefficient of 0.97. The questionnaire on Buddhist method development for propagation comprised 20 items, with item discrimination values ranging from .609 to .829 and an overall reliability coefficient of 0.96. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, multiple regression analysis (MRA), and descriptive analysis.

The research results found that:

1. The overall current conditions and factors affecting the development of Buddhist propagation methods for religious heirs were at a high level. The highest mean score was in *dāna* (generosity), followed by *sīla* (morality), while the lowest was in *bhāvanā* (mental cultivation).

2. Four development strategies were formulated: (1) engaging experts, community leaders, Karen representatives, and Buddhist monks to jointly identify solutions; (2) creating attractive highlights in activities; (3) fostering motivation and supporting community participation based on the Four *Saṅghavattḥu* (principles of service); and (4) providing financial and facility support to raise awareness of the importance of religious heirs.

3. The evaluation of the strategies indicated a high level overall, with the highest mean in accuracy, followed by appropriateness and feasibility, while the lowest was in applicability.

Keywords: Buddhist Practices Development; Buddhist Ways of Buddhist Followers; Karen Ethnic Group

1. บทนำ

พระพุทธศาสนาได้อุบัติขึ้นมาแล้ว 2600 กว่าปี ในดินแดนที่มีชื่อว่าชมพูทวีปหรือประเทศอินเดีย ในปัจจุบัน โดยมีหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาที่สืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้ได้ เพราะศาสนาพุทธมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวไม่เหมือนศาสนาอื่นๆ หลักธรรมคำสอนได้ถูกจารึกไว้ในคัมภีร์ที่มีชื่อว่าพระไตรปิฎก ซึ่งเป็นหลักธรรมคำสอนที่ล้วนแต่เกิดขึ้นจากการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าทั้งสิ้น หลักธรรมที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้นั้นเป็นไปเพื่อความดับทุกข์ความพ้นทุกข์ หรือความหลุดพ้นจากกิเลสทั้งหลาย ได้แก่ โภคะ โทสะ และโมหะ เป็นต้นซึ่งไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสารอีกต่อไป สิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้นั้นมีความละเอียดอ่อนมาก ยากที่บุคคลทั่วไปจะศึกษาให้เข้าใจได้ง่าย จำเป็นต้องเข้าใจในจิตตอูบาสัยของตนเองให้ถ่องแท้เสียก่อน จึงจะสามารถเรียนรู้หลักธรรมเหล่านั้นได้ในเบื้องต้น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2551, หน้า 117)

ประเทศไทยในปัจจุบัน พระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของประชาชน ส่วนในสาขาการศึกษานั้น หลักสูตรวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีรายวิชาพระพุทธศาสนา มีคำสอนและข้อปฏิบัติที่คัดสรรมาจากคำสอนพระพุทธองค์ ซึ่งนำเสนอในลำดับที่จัดเรียงไว้อย่างดี ดังนั้นหลักสูตรได้ปลูกฝังค่านิยมศีลธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนไทย ตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของการเล่าเรียนหนังสือทีเดียว ส่วนในอีกแง่มุมหนึ่ง ตามประเพณีนั้นเยาวชนไทยต้องบวชเป็นเวลาอย่างน้อยสามเดือน เพื่อให้เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ พิธีพุทธศาสนามีการเน้นเป็นพิเศษในงานสมาคมสำคัญๆ ของชีวิตชาวไทย เช่นพิธีการแต่งงาน พิธีอุปสมบท งานปีใหม่ และรัฐพิธีต่างๆ ฯลฯ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ พระพุทธศาสนาผูกพันอย่างลึกซึ้งกับชีวิตทั่วไปของประชาชนชาวไทย (สาโรช บัวศรี, 2544, หน้า 18) ซึ่งกระบวนการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาทายานั้น กลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ เป็นการแก้ปัญหาสังคมในระดับหนึ่ง ของปัญหาต่างๆ เช่น ความยากจน ความเหลื่อมล้ำทางสังคม และปัญหาความมั่นคงของมนุษย์ โดยการนำหลักธรรมเข้ามามีส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิตในสังคมกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ ให้เกิดความสามัคคี เกิดสันติสุขในสังคมที่ยั่งยืนต่อไป

กลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอหรือเดิมเรียกกันว่ากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง สะกอ หรือยางขาว เรียกตัวเองว่า ปกากะญอ เป็นกลุ่มที่มีประชากรมากที่สุดกะเหรี่ยงเป็นชนเผ่าที่จัดได้ว่ามีหลายเผ่าพันธุ์ หลาย

ภาษา มีการนับถือศาสนาที่ต่างกัน แต่กะเหรี่ยงดั้งเดิมจะนับถือผี เชื่อเรื่องต้นไม้ป่าใหญ่ ภายหลังหันมานับถือพุทธ คริสต์ เป็นต้น กะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท แบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย กะเหรี่ยงสะกอ หรือที่เรียกนามตัวเองว่า ปากะญอ หมายถึงคน หรือมนุษย์นั่นเอง กะเหรี่ยงสะกอเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด กลุ่มนี้หันมานับถือศาสนาคริสต์เป็นส่วนใหญ่ กะเหรี่ยงโปว์นั้นเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างเคร่งครัดในประเพณี อาศัยอยู่มากที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอมวกก่อ จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ หรือเดิมเรียกกันว่ากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีการอพยพย้ายถิ่นฐานกระจายไปทั่วประเทศไทย (กาญจนา จันทร์สิงห์, 2565) ปกาเกอญอ ในภาษาของกะเหรี่ยงสะกอ แปลว่า คน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มากกว่าคำที่ถูกเรียกโดยที่พวกเขาไม่รู้ความหมาย เช่นคำว่า “กะเหรี่ยง” หรือ “ยาง” ชื่อเรียก “กะเหรี่ยง” ถูกเชื่อมโยงกับวาทกรรมชาวเขาที่มีนัยยะด้อยพัฒนาและล้าหลัง ส่งผลให้ถูกเบียดขับและมองเป็นอื่นในสังคม การคงไว้ซึ่งพื้นที่ทางสังคมด้วยการเรียกชื่อที่สะท้อนอัตลักษณ์ของพวกเขาจึงเป็นการสร้างพื้นที่ทางสังคมที่สามารถสร้างสังคมที่มีความเท่าเทียมกัน (กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย, 2568)

ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษา กลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ: กรณีศึกษาเผ่า ปกาเกอญอ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อต้องการทราบถึงกลยุทธ์ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ: กรณีศึกษาเผ่าปกาเกอญอ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำเสนอรูปแบบกลยุทธ์การพัฒนาสังคมดังกล่าว และเป็นข้อมูลสำหรับการเผยแพร่สู่การพัฒนาสังคมโดยใช้พุทธวิธีเพื่อพัฒนาเป็นแนวทางในการพัฒนาชาวพุทธทั่วประเทศ อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ: กรณีศึกษาเผ่าปกาเกอญอ จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ: กรณีศึกษาเผ่าปกาเกอญอ จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ: กรณีศึกษาเผ่าปกาเกอญอ จังหวัดเชียงใหม่

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างวิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ บ้านแม่กลางหลวง และบ้านผาหมอน ศูนย์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมู่ 8 ถนนจอมทอง-ดอยอินทนนท์ ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 220 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ บ้านแม่กลางหลวง และบ้านผาหมอน ซึ่งอยู่ภายใต้ศูนย์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมู่ที่ 8 ถนนจอมทอง-ดอยอินทนนท์ ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการเจาะจงพื้นที่ (Purposive Area Selection) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2551, หน้า 43) โดยประชากรเป้าหมายมีจำนวน 200 คน จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 140 คน ซึ่งเป็นขนาดที่เหมาะสมตามเกณฑ์ตารางจากนั้นทำการ สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ ตารางเลขสุ่ม (Random Number Table) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีโอกาสได้รับการเลือกอย่างเท่าเทียมกันทุกคน

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้จัดสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสำรวจ สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาทาง ทัศนศึกษาเผ่าปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีรายละเอียดของแบบสอบถามดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีในการเผยแผ่ศาสนาทาง ทัศนศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้านตามหลักไตรสิกขา ได้แก่ ด้านทาน ด้านศีล ด้านภาวนา จำนวน 30 ข้อ (10 ข้อต่อด้าน) ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาพุทธวิธี เพื่อการเผยแผ่ศาสนาในชุมชน โดยครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอัตถจริยา ด้านสมานัตตตา จำนวน 20 ข้อ (5 ข้อต่อด้าน) รูปแบบการตอบแบบสอบถาม ใช้มาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับมากที่สุด ไปจนถึง น้อยที่สุด ก่อนนำไปใช้จริง คณะผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าเท่ากับ 0.971 และ 0.960 ตามลำดับ แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อถือได้ในระดับมาก ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 140 ชุด และได้รับคืนครบถ้วนจำนวน 140 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บและรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้
1) ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้นำชุมชน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2) ผู้ศึกษานำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง 3) ผู้ศึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ ของการเก็บรวบรวมข้อมูลให้

กลุ่มตัวอย่างได้ทราบในการตอบแบบสอบถามและเข้าใจตรงประเด็น โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามคืนภายใน 1 สัปดาห์ 4) นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของข้อมูลเพื่อเตรียมพร้อมในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยรวบรวมได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปของคอมพิวเตอร์ ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งปรากฏในข้อ 7

1.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ ค่า t-test ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation(r)) การวิเคราะห์การถดถอยของพหุคูณ Multiple Regression Analysis: MR

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

แบบการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการวางแผน จัดเตรียมชุดคำถาม และวิธีการ สัมภาษณ์อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนล่วงหน้า มีการดำเนินงานแบบ เป็นทางการภายใต้กฎเกณฑ์หรือมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหา และปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ: กรณีศึกษา เผ่าปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ ผู้นำชุมชน คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 1) ขอบเขตด้านเนื้อหาศึกษาแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ: กรณีศึกษา เผ่า ปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การให้ทาน การรักษาศีล และการเจริญภาวนา และการเผยแผ่ศาสนาพุทธตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา 3. อุตถจริยา และสมานัตตตา 2) ขอบเขตด้านตัวแปร ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) อาชีพ 4) สถานภาพสมรส 5) รายได้ของครอบครัว/ต่อเดือน และตัวแปรตาม (Dependent variables) ได้แก่ การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ: กรณีศึกษา เผ่าปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) การให้ทาน 2) การรักษาศีล และ 3) การเจริญภาวนา และการเผยแผ่ศาสนาพุทธตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ 1) ทาน 2) ปิยวาจา 3) อุตถจริยา และ 4) สมานัตตตา

3. กลุ่มประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์เผ่าปกากะญอ บ้านแม่กลางหลวง และบ้านผาหมอน ศูนย์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมู่ 8 ถนนจอมทอง-ดอยอินทนนท์ ตำบลบ้านหลวง อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 220 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์เผ่าปกากะญอ บ้านแม่กลางหลวง และบ้านผาหมอน ศูนย์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมู่ 8 ถนนจอมทอง-ดอยอินทนนท์ ตำบลบ้านหลวง อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยเลือกศึกษา กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 140 คน โดยกำหนดตามกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครซี่ และมอร์แกน (Krejcie

and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2551, หน้า 43) ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการใช้ตารางเลขสุ่ม และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ และประเมินกลยุทธ์ โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 ท่าน ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ

4. ขอบเขตด้านสถานที่ ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์เผ่าปกากะญอ บ้านแม่กลางหลวง และบ้านผาหมอน ศูนย์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมู่ 8 ถนนจอมทอง-ดอยอินทนนท์ ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

5. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม ที่คณะทีมงานวิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อสอบถามสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ: กรณีศึกษาเผ่าปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านทาน ด้านการรักษาศีล ด้านการภาวนา รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ และพุทธวิธีเพื่อพัฒนาตามหลักสังคหวัตถุ 4 มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทาน 2) ด้านปิยวาจา 3) ด้านอหิงสา 4) ด้านสมานัตตตา จำนวน 20 ข้อ แล้วรวบรวมแบบสอบถาม ทั้ง 140 ชุดเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล 2) แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) มีการเตรียมการสัมภาษณ์อย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน ได้เตรียมชุดคำถามจากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่แก้ไขเป็นฉบับสมบูรณ์ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการ และแนวทางของการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ: กรณีศึกษาเผ่าปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ มีขั้นตอน และลักษณะอย่างไร

6. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยรวบรวมได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปของคอมพิวเตอร์ มีดังนี้ ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส และรายได้ของครอบครัว/ต่อเดือน โดยหาร้อยละ (Percentage) ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ: กรณีศึกษาเผ่าปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านให้ทาน ด้านการรักษาศีล ด้านการภาวนา รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตาราง ควบคุมการบรรยายผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต อ้างอิงจาก (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 82-83) ตอนที่ 3 วิเคราะห์พุทธวิธีเพื่อพัฒนาสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทาน 2) ด้านปิยวาจา 3) ด้านอหิงสา 4) ด้านสมานัตตตา รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตาราง ควบคุมการบรรยายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานเพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล เกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ: กรณีศึกษาเผ่าปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาพุทธวิธีตามหลักสังคหวัตถุ 4

โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation(r)) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ถ้าพบว่า ตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม มีความสัมพันธ์กัน นำมาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) เพื่อร่วมกันทำนายหรือพยากรณ์ตัวแปรตาม ตอนที่ 5 วิเคราะห์การสัมภาษณ์ แนวทาง การส่งเสริม การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาทาง: กรณีศึกษาเผ่าปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น เพื่อความเที่ยงตรงของคำสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหา ตอนที่ 6 เสนอกลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาทาง: กรณีศึกษาเผ่าปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันวิพากษ์ ร่วมกันพิจารณา ตอนที่ 7 วิเคราะห์ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาทาง: กรณีศึกษาเผ่าปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ ที่พัฒนาขึ้น โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 รูป/คน โดยการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ การนำไปใช้ประโยชน์ ความถูกต้องของรูปแบบดังกล่าว มีจำนวนทั้งหมด จำนวน 20 ข้อ

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาทาง: กรณีศึกษาเผ่าปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาทาง: กรณีศึกษาเผ่าปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพปัจจุบันที่ส่งผลต่อการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาทาง: กรณีศึกษาเผ่าปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้านทาน รองลงมาคือด้านศีล ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านภาวนา

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาทาง: กรณีศึกษาเผ่าปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการรักษาศีล รองลงมาคือด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้ทาน ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการภาวนา

2.1 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของระหว่างสภาพปัจจุบัน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาทาง: กรณีศึกษาเผ่าปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีความสัมพันธ์ทางด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยา และด้านสมานัตตตา พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก ($r = .424, 596, 588, 394, sig < .01$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยของพหุคูณ Multiple Regression Analysis: MR พบว่ามีตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาทางมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความแปรปรวน

Constant	Unstandardized	Standardized	t	P-value
	Coefficients	Coefficients		
	B	Std. Error		
1. ด้านปิยวาจา	1.145	.148	7.732	.000
2. ด้านอัตถจริยา	.230	.018	12.886	.000
3. ด้านสมานัตตตา	.280	.024	11.700	.000
	.208	.023	8.844	.000

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ: กรณีศึกษาปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีตัวแปรผลการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ: กรณีศึกษาปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 3 ด้าน ที่ร่วมกันทำนายปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ: กรณีศึกษาปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ (P-value = .000) ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 สามารถอธิบายการผันแปรของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ: กรณีศึกษาปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ ได้ร้อยละ 76.2 ($R^2 = .762$) สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปแบบดิบดีดังต่อไปนี้

$$Y = 1.145 + .230X_1 + .280X_2 + .208X_3$$

3. จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน และภายนอก และ TOWS matrix ด้านองค์ประกอบของพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ เพื่อหาแนวทางในการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาการเผยแผ่ศาสนาพุทธ: กรณีศึกษาปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ มีรายละเอียด ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ ผู้นำชุมชน ตัวแทนครอบครัวปกากะญอ และนิมนต์พระภิกษุสงฆ์ที่มีอายุพรรษา มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการอบรมสั่งสอนในทางพระพุทธศาสนา วางแนวทางการแก้ปัญหาาร่วมกัน และแนวทางการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ

กลยุทธ์ที่ 2 สร้างจุดเด่นที่น่าสนใจ ที่ปรากฏในการจัดกิจกรรม พร้อมกับจัดกิจกรรมการเผยแผ่ศาสนาพุทธอย่างต่อเนื่อง ภายในวัด มีการประชาสัมพันธ์ โดยมีการกำหนดวันเวลา สถานที่ที่เหมาะสม ที่สอดคล้องกับการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ

กลยุทธ์ที่ 3 เจ้าคณะปกครอง พระสังฆาธิการ และผู้นำชุมชนสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริม และมีสิ่งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาพุทธ ตามหลักสังคหวัตถุ 4

กลยุทธ์ที่ 4 การให้ทุนสนับสนุนด้านสถานที่ และงบประมาณ การสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญของศาสนทายาท

4. ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนทายาท: กรณีศึกษาปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ด้านความถูกต้องอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านการนำไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก

5. ผลการสัมภาษณ์โดยรวม เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนทายาท: กรณีศึกษาปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ มีผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็น โดยเป็นการคัดกรองความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิโดยรวม คือ ขั้นตอนที่ 1 ควรการศึกษาสภาพ ปัจจุบัน และปัจจัยที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนทายาท: กรณีศึกษาปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้แล้ว จำนวน 140 คน ขั้นตอนที่ 2 ศึกษากลยุทธ์ และแนวทางการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนทายาท: กรณีศึกษาปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ ขั้นตอนที่ 3 พัฒนากลยุทธ์ การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนทายาท: กรณีศึกษาปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการยกร่างกลยุทธ์ โดยใช้ผลการวิจัยที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 นำมาเป็นประเด็น โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) และตรวจสอบกลยุทธ์ที่ยกร่างและแก้ไขร่างกลยุทธ์ให้มีคุณภาพ ขั้นตอนที่ 4 ประเมินกลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนทายาท: กรณีศึกษาปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ ที่พัฒนาขึ้น โดยใช้แบบประเมินวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนทายาท: กรณีศึกษาปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันที่ส่งผลต่อการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนทายาท: กรณีศึกษาปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนทายาท: กรณีศึกษาปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้านทาน รองลงมาคือด้านศีล ส่วนด้านที่มีได้แสดงความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านภาวนา ทั้งนี้อันเนื่องมาจาก มีการส่งเสริมชุมชน โดยการให้คำแนะนำ การให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบุญ ทำทานอย่างเหมาะสมคนในชุมชนชอบเข้าวัด ทำบุญตักบาตร เป็นประจำ มีความศรัทธาในพระภิกษุที่ได้พบเห็น และเคยสนทนาทำให้เกิดศรัทธา นำมาซึ่งการทำบุญทำทานกับท่าน สอดคล้องกับแนวคิดของสมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) (2548, หน้า 768-769) ได้กล่าวว่า คำสอนและหลักปฏิบัติ

ทางพระพุทธศาสนา มีความสำคัญต่อ การพัฒนาศาสนทายาททั้งในแง่บุคคลและในแง่สังคมเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นเพื่อให้สามารถแยกแยะ พฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสมในการปฏิบัติต่อตนเองและการปฏิบัติต่อสังคม ชุมชน จึงขอแสดงหลักการพัฒนาศาสนทายาทในพระพุทธศาสนาในระดับโลกียะมาเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้ 1) ศีลธรรมพื้นฐาน คือ ศีลที่เป็นหลักกลาง ซึ่งเป็นความหมายของสัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และสัมมาอาชีวะ ที่เป็นองค์ของมรรค ได้แก่การพูด การกระทำการประกอบอาชีพ อย่างใดก็ตามที่ประกอบด้วยเจตนาซึ่งปราศจากความทุจริตหรือความคิดเบียดเบียน กินความถึง ความสุจริตที่เป็นคู่กันด้วย แสดงได้ดังนี้ (1) สัมมาวาจา เจรจาชอบ ได้แก่ ละมุสาวาท เว้นการพูดเท็จ รวมถึง สัจวาจา พูดคำจริง ละปิสฺสูณาวาจา เว้นการพูดส่อเสียด รวมถึง สัมคฺคกรณีวาจา พูดคำสมานสามัคคี ละมฺรฺสุวาจา เว้นการพูดคำหยาบ รวมถึง สันหวาจา พูดคำอ่อนหวานสุภาพ ละสัมผฺปปลาปะ เว้น การพูดเพื่อเจ้า รวมถึง อตฺถสฺสันหิตวาจา พูดคำมีประโยชน์ (2) สัมมากัมมันตะ กระทำชอบ ได้แก่ละปาณาติบาต เว้นการทำลายชีวิต เว้นการเอาของที่เขามิได้ให้ (คู่อุยฺที่ สัมมาอาชีวะ หรือทาน) ละกาเมสุมิฉฉาจาร เว้นความประพฤตินิดในกาม (3) สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ รวมถึง ความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพสุจริต เช่นทำงานไม่ให้คั่งค้างอากุล เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพระบัวสอน ทองสลับ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขต ปกครองของคณะสงฆ์ภาค 10 ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบบทบาทของพระสงฆ์ต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตปกครองของคณะสงฆ์ ภาค 10 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสุภาพ สุภาโว (บัวบรรจง) (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค่อม อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า 1) บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค่อม อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนทายาท: กรณีศึกษาปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือด้านความถูกต้อง รองลงมาคือด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุดคือด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ทั้งนี้อันเนื่องมาจาก การรายงานผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนา กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนทายาท มีความถูกต้อง การนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนทายาท มีความถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของสมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) (2548, หน้า 768-769) ได้กล่าวว่า คำสอนและหลักปฏิบัติทางพระพุทธศาสนา มีความสำคัญต่อ การพัฒนาศาสนทายาททั้งในแง่บุคคลและในแง่สังคมเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นเพื่อให้สามารถแยกแยะ พฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสมในการปฏิบัติต่อตนเองและการปฏิบัติต่อสังคม ชุมชน จึงขอแสดงหลักการพัฒนาศาสนทายาทในพระพุทธศาสนาในระดับโลกียะมาเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้ 1) ศีลธรรมพื้นฐาน คือ ศีลที่เป็นหลักกลาง ซึ่งเป็นความหมายของสัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และ

สัมมาอาชีวะ ที่เป็นองค์ของมรรค ได้แก่การพูด การกระทำการประกอบอาชีพ อย่างใดก็ตามที่ประกอบ ด้วยเจตนาซึ่งปราศจากความทุจริตหรือความคิดเบียดเบียน กินความถึง ความสุจริตที่เป็นคู่กันด้วย แสดง ได้ดังนี้ (1) สัมมาวาจา เจรจาชอบ ได้แก่ ละมุสวาท เว้นการพูดเท็จ รวมถึง สัจวาจา พูดคำจริง ละปิสุณ วาจา เว้นการพูดส่อเสียด รวมถึง สมัคครณีวาจา พูดคำสมานสามัคคี ละมฺรฺสวาจา เว้นการพูดคำหยาบ รวมถึง สันหฺวาจา พูดคำอ่อนหวานสุภาพ ละสัมผฺปฺลาปะ เว้น การพูดเพื่อเจ้อ รวมถึง อัถฺถสฺมฺหิตฺวาจา พูดคำมีประโยชน์ (2) สัมมากัมมันตะ กระทำชอบ ได้แก่ละปาณาติบาต เว้นการทำลายชีวิต เว้นการเอา ของที่เขามาได้ให้ (คู่อยู่ที่ สัมมาอาชีวะ หรือทาน) ละกาเมสุมิจฺฉาจาร เว้นความประพฤติผิดในกาม (3) สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ รวมถึง ความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพสุจริต เช่นทำงานไม่ให้คั่ง ค้างอากุล เป็นต้น สอดคล้องงานวิจัยของพระครูบวรภิกษุคุณธาร (อนันต์ วรบุญโญ) และคณะ (2564, หน้า 116-124) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในเขต หนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า กลยุทธ์ในการเผยแผ่ศาสนทายาท ของพระนิกายเถรวาท ในเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน ประกอบไปด้วย การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างศาสนทายาท (1) ผู้บริหารสำนักเรียนกำหนดนโยบายการสร้างศาสนทายาทไว้อย่างชัดเจน (2) กำหนดกลยุทธ์การบริหาร สำนักเรียนที่ปฏิบัติได้จริง (3) สร้างความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย (4) ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรให้พร้อมทั้ง ภารกิจ/สร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการสร้างสรรค์ร่วมกัน (5) คุณภาพการจัดการเรียนการสอนได้มาตรฐาน

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เจ้าคณะปกครอง พระสังฆาธิการ และผู้นำชุมชนกำหนดนโยบายการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อ การเผยแผ่ศาสนทายาท การทำความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน และจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษาต่อไป

1.2 เจ้าคณะปกครอง พระสังฆาธิการ และผู้นำชุมชน ควรกำหนดนโยบาย แนวทางการ แก้ไขปัญหาของพุทธศาสนาในพื้นที่ ที่รับผิดชอบ และควรดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จนเกิดสัมฤทธิ์ผลที่มี ประสิทธิภาพต่อไป

1.3 เจ้าคณะปกครอง พระสังฆาธิการ และผู้นำชุมชน ควรกำหนดนโยบาย ส่งเสริมการ ประชาสัมพันธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนทายาท ให้มากขึ้น โดยเน้นในเรื่องของจุดเด่นใน กิจกรรมการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนทายาท ที่น่าสนใจ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาพุทธ วิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนทายาท ในเขตพื้นที่อื่นๆ ที่มีปัญหา

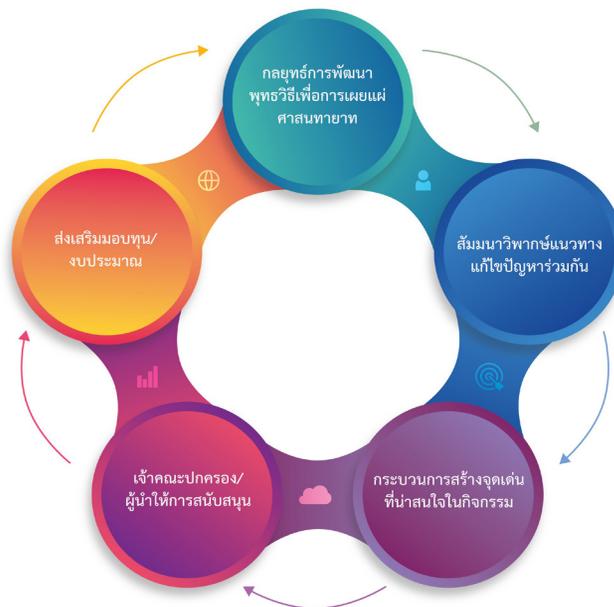

2.2 ควรทำการศึกษาเชิงคุณภาพในประเด็นที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาทายาท มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยการใช้การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.3 ควรจะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาทายาทของเจ้าคณะปกครอง และพระสังฆาธิการ ตามหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา โดยการศึกษาในเขตพื้นที่อื่นๆ และตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ข้อค้นพบจากการวิจัยลงพื้นที่สำรวจความคิดเห็นตามสภาพจริง ศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาทายาท: กรณีศึกษาปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน และภายนอก และ TOWS matrix ด้านองค์ประกอบของพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่เพื่อหาแนวทางในการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาทายาท: กรณีศึกษาปกากะญอ จังหวัดเชียงใหม่ มีรายละเอียด ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 เชิญผู้เชี่ยวชาญ ร่วมกันวางแนวทางการแก้ปัญหาาร่วมกัน และแนวทางการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาทายาท กลยุทธ์ที่ 2 สร้างจุดเด่นที่น่าสนใจ ใ้ปรากฏในการจัดกิจกรรม กลยุทธ์ที่ 3 เจ้าคณะปกครอง พระสังฆาธิการ และผู้นำชุมชนสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริม และมีสิ่งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพุทธวิธีเพื่อการเผยแผ่ศาสนาทายาท ตามหลักสังคหวัตถุ 4 กลยุทธ์ที่ 4 การให้ทุนสนับสนุนด้านสถานที่ และงบประมาณ การสร้างความตระหนัก ให้ เห็นความสำคัญของศาสนาทายาท ดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย. (2568). *ปกากะเอยอ*. เข้าถึงได้จาก <https://ethnicity.sac.or.th/database-ethnic/187>
- กาญจนา จันทร์สิงห์. (2565). *ชนเผ่าปกากะเอยอ หรือกะเหรี่ยง*. เข้าถึงได้จาก https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=2099&code_db=610004&code_type=05
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2551). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. กทม.: ประสานการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พระครูบวรภิกษุคุณธาร (อนันต์ วรปญโญ), พระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงกโร) และประเสริฐ ธิลา. (2564). รูปแบบการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 10(1), 116-124.
- พระบัวสอน ทองสลับ. (2563). *บทบาทของพระสงฆ์ต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตปกครองของคณะสงฆ์ภาค 10*. (ดุสิตนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2551). *พุทธธรรม (ฉบับเดิม)*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: จันทรเพ็ญ.
- พระพุทฺธโฆสจารย์. (2005). *คัมภีร์วิสุทธิมรรค* (สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร), Trans.; 6th ed.). The Corporate Body of the Buddha Education Foundation.
- พระสุภาพ สุภาโว (บัวบรรจง). (2561). *บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอฟิปปิน จังหวัดนครศรีธรรมราช*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สาโรช บัวศรี. (2544). *ปรัชญาการศึกษาสำหรับประเทศไทย: จุดบรรจบระหว่างพุทธศาสนากับประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.